

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

IZVEŠTAJ OMBUDSMANA

Žalba br. 700/2021

Dragica Gašić

**protiv
Opštine Đakovica**

Upućen: G Ardian Djini,
Predsednik Opština Đakovica

Priština, 25. avgust 2022. godine

Cilj izveštaja

Izveštaj je sastavljen na osnovu pojedinačne žalbe gđe. Dragice Gašić, i cilj istog je da analizira žalbene navode podnositeljke žalbe i okolnosti slučaja uopšte, u vezi sa obavezama organa opštinske administracije za preduzimanje radnji u vezi sa procesom povratka podnositeljke žalbe, koja je iseljena iz opštine Đakovice kao posledica rata na Kosovu 1999. godine.

Ustavni i pravni osnov postupanja Ombudsmana

1. U skladu sa članom 132. Ustava Republike Kosovo: *“Ombudsman nadzire i štiti prava i slobode pojedinaca od nezakonitih i neregularnih radnji javnih organa.”* Ustav dalje u članu 135. stav 3. predviđa: *“Ombudsman ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere, onda kada primeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa.”*
2. Prema Zakonu br. 05/L-019 o Ombudsmanu, članu 16, Ombudsman ima ove nadležnosti i odgovornosti:
 - *“Ombudsman ima nadležnost da istražuje primljene žalbe od svakog fizičkog i pravnog lica u vezi tvrdnji o kršenju ljudskih prava predviđenih Ustavom, zakonima i drugim aktima, kao i međunarodnim za ljudska prava, posebno Evropskom Konvencijom o ljudskim pravima, obuhvatajući radnje ili neradnje koje predstavljaju zloupotrebu autoriteta”* (član 16, stav 1);
 - *“da skrene pažnju na slučajeve kada institucije krše ljudska prava i da podnese preporuke da se prekine sa takvim slučajevima, a kada je to neophodno da izrazi svoje mišljenje o stavovima i reagovanju odgovarajućih autoriteta u vezi takvih slučajeva”* (član 18, stav 1, podstav 1.2);
 - *“da objavi obaveštenja, mišljenja, preporuke, predloge i svoje izveštaje”* (član 18, stav 1, podstav 1.6);
 - *“Da preporučuje Vladi, Skupštini i drugim nadležnima institucijama Republike Kosovo o pitanjima koje se odnose na unapređivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, ravnopravnosti i nediskriminacije.”* (Član 18., stav 1., tačka 5).
 - *“Da objavi obaveštenja, mišljenja, preporuke, predloge i svoje izveštaje.”* (Član 18., stav 1., tačka 6).
 - *“Da preporuči donošenje novih zakona u Skupštini, izmene zakona koji su na snazi i donošenje ili izmene podzakonskih i upravnih akata od strane institucija Republike Kosovo.”* (Član 18., stav 1., tačka 7).
 - *“Da pripremi godišnje, periodične i druge izveštaje o stanju osnovnih ljudskih prava i sloboda, ravnopravnosti i diskriminacije i da obavlja istraživanje o pitanjima osnovnih ljudskih prava i sloboda, ravnopravnosti i diskriminacije u Republici Kosovo.”* (Član 18., stav 1., tačka 8).
 - *“da preporuči Skupštini usklađivanje zakonodavstva sa međunarodnim standardima o ljudskim pravima i slobodama kao i njihovu efektivnu primenu.”* (Član 18., stav 1., tačka 9).

3. Slanjem ovog Izveštaja nadležnoj instituciji kao i njegovim objavljivanjem, Ombudsman namerava da ispuni ove ustavne i zakonske obaveze.

Okolnosti slučaja

4. Dana 10 decembra 2021. godine, gđa. Gašić posredstvom njenog zakonskog zastupnika g. Predrag Miljković, podnela je žalbu Ombudsmanu protiv Opštine Đakovica. U žalbi ona je navela da je podnela zahtev Direkciji za urbanizam Opštine Đakovica da joj se dozvoli renoviranje stana i promena ulaznih vrata, ali nikada nije dobila odgovor. U žalbi koju je uputio Ombudsmanu ona je opisala proces povratka i isticala: „*Povratak Dragice Gašić kao raseljeno lice koja je legalno vratila pravo korišćenja stana, opština Đakovica. (...) po bilo kom osnovu. (...) onemogućava, sprečava ili iseljava iz stana bez davanja valjanog opravdanja*“.
5. Prema podacima koje imamo na raspolaganju, dana 06.maja 1997.god, iz tadašnje opštinske vlasti, Rešenjem o dodeli stana br.01-360-391, žalilja je stekla pravo korišćenja stana na neodređeno vreme u Đakovici, u ulici Orize br.8, sprat 2, stan br.1677, površine 53.58m². Ugovor o zakupu stana je sklopljen između žalilje i Javnog preduzeća za stambene usluge i komunalnu izgradnju Đakovice.
6. Žalilja napustila stan 1999.g iz bezbedonosnih razloga, kako je ona navodila, zbog rata na Kosovu. Tokom narednih godina, prema navodima žalilje, više puta su treća lica uzurpirala nepokretnost,
7. Dana 27. juna 2003.godine, Komisija za stambeno-imovinske po Zahtevu br. DS005311, koji je podnet od strane gđe. Gašić protiv tuženog A.R. donela je Odluku br. HPCC/D/79/2003/C, kojom je dat nalog:
 1. *Da se podnosiocu zahteva ili nosiocu imovinskog prava, zavisno od slučaja, vrati u posed imovina koja je predmet zahteva;*
 2. *Da tuženi ili bilo koje drugo lice koje se nalazi u imovini ili, gde stanovnik nije učestvovao u predmetu, sva lica koja se trenutno nalaze u imovini, napusti istu u roku od 30 dana od dana dostavljanja ove odluke; i*
 3. *Ako tuženi ili bilo koje drugo lice zatečeno u imovini ne postupi u skladu sa nalogom za oslobađanje u navedenom roku, biće iseljeni iz imovine.*
8. Dana 17.oktobra 2003.g, Komisija za stambeno-imovinske po Zahtevu br. DS602543 koji je podnet od strane gđe. Gašić protiv tuženog F.E. donela je Odluku HPCC/D/93/2003/C, kojim se nalaže:
 1. *Da se podnosiocu zahteva ili nosiocu imovinskog prava, zavisno od slučaja, daje u posed tražena imovina;*
 2. *Da tuženi ili bilo koje drugo lice koje se nalazi u imovini ili, gde stanovnik nije učestvovao u predmetu, sva lica koja se trenutno nalaze u imovini, napusti istu u roku od 30 dana od dana dostavljanja ove odluke; i*

3. *Ako tuženi ili bilo koje drugo lice zatečeno u imovini ne postupi u skladu sa nalogom za oslobađanje u navedenom roku, biće iseljeni iz imovine.*

9. Dana 2. aprila 2004. godine žalilja je podnela zahtev Direkciji za imovinsko-stambene poslove za upravljanje imovinom nakon Odluke br. HPCC/D/79/2003/C Komisije za stambene imovinske zahteve.
10. Dana 22. oktobra 2004. godine, između ostalog, takođe i na osnovu zahteva A. R., Komisija za stambeno-imovinske zahteve je Odlukom HPCC/REC/40/2004 naložila u slučaju 202 identifikovana zahteva (među kojima i zahtev A. R.) da se zahtev za preispitivanje odbije.
11. Dana 16. februara 2007.g, potpisana je Saglasnost nosioca imovinskog prava, odnosno, žalilje, da navedeni stan bude uključen u program šeme iznajmljivanja Kosovske agencije za imovinu
12. Dana 26.maja 2008.g, đga Gašić, se obratila žalbom Direkciji za stambena i imovinska pitanja u vezi sa odobrenim zahtevom za isplatu zakupnine i tvrdila da joj je do tada isplaćena samo jedna uplata zakupnine, 8. novembra 2007. godine, a od tog datuma nije primila nijedno drugo plaćanje kao naknadu za zakupninu po predmetu DS005311.
13. Dana 24. jula 2020. godine, u Kosovskoj agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine, žalilja je podnela zahtev za vraćanje imovine u posed, KPA#DS05311.
14. Dana 9 juna 2021.g, od strane Kosovske agencije za upoređivanje i verifikaciju imovine izdat je *Protokol o primopredaji ključeva –prijemnica*, koji potvrđuje da je đga Gašić primila ključeve od Direkcije za stambena i imovinska pitanja za imovinu koja je predmet zahteva DS005311.
15. Dana 10 juna 2021.godine, predstavnici UNHCR su sastavili Obrazac za procenu za dobrovoljne povratnike iz manjinskih zajednica, u kom se navodi zaključak:”*Gospođa se vratila u stan koji je bio uzurpiran, ali je oslobođen od strane Kosovske agencije za imovinu (KAI) i Kosovske policije. Stan je potpuno prazan, potrebno hitno nameštaj i hrana. Boluje od dijabetesa, prima insulin pa je potreban frižider da bi sačuvao insulin da se ne kvari. Potrebno renoviranje stana pošto je u prilično lošem stanju.*”
16. Dana 10 juna 2021.g, predstavnici OKZ Đakovica su nakon obaveštenja od strane OEBS i UNHCR o povratku žalilje, posetili stan žalilje. Tokom posete predstavnika OKZ, IOM i UNHCR identifikovane su potrebe na osnovu Obrasca procene za dobrovoljne povratnike UNHCR, i ovom prilikom je konstatovano da je stan bez nameštaja, da je oštećen parket, oštećena vrata i prozori.
17. Dana 11.juna 2021.g, šef kancelarije OKZ u Đakovici, putem e-maila uputio je zahtev Ministarstvu za zajednice i povratak (MZP), u kom se navodi potreba za hitnom dostavom prehrambenih i higijenskih artikla i da u što kraćem roku sagledaju mogućnost renoviranja stana jer je veoma oštećen i nema osnovnih uslova za život.
18. Dana 16.juna 2021.g, šef OKZ Đakovica putem e-maila je uputio poziv za sednicu Opštinske komisije za povratak za dan 18.jun 2022.g, sa dnevnim redom: “*Razmatranje renoviranja stana povratnika Dragice Gašić.*”
19. Dana 21.06.2021.g, održan je sastanak Opštinske komisije za povratak. Sastanku su prisustvovali predstavnici lokalne samouprave, Ministarstva za zajednice i povratak,

IOM, UNHCR, OSCE. Na osnovu uvida u zapisnik sa sastanka, u istom je konstatovano da se žalilja vratila u Đakovicu na sopstvenu inicijativu, a ne organizovano preko OKZ

20. Prema zapisniku sa sastanka Opštinske komisije za povratak opštine Đakovica od 21. juna 2021. godine, saznaje se da je 9. juna 2021. godine šef Kancelarije za zajednice opštine Klina i OEBS-a obavestio šefa Kancelarije za zajednice opštine Đakovica (u daljem tekstu: KZZ Đakovica) za povratak u prebivalište gđe. Gašić. U gore pomenutom zapisniku konstatovano je da su predstavnici Međunarodne organizacije za migracije (IOM), Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR), Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) izrazili spremnost da upisuju žalilju kao povratnika. Prema zapisniku sa ovog sastanka, Opštinska komisija za povratak je zaključila da se renoviranje stana ne može odobriti jer nisu ispunjeni zakonski uslovi za vlasništvo. U stvari, utvrđeno je da je stan u vlasništvu opštine Đakovica, dok je žalilja bila samo zakupac imovine.¹
21. Prema tvrdnjama žalilje, po povratku u stan prihvatila je ulazna vrata kao donaciju takozvane Kancelarije za Kosovo Srbije, a ova ista kancelarija je angažovala firmu iz Kline da ih montira. Istog dana, prema tvrdnjama žalilje, službenici opštinskog inspektorata Đakovice zabranili su promenu ulaznih vrata i usmeno su je obavestili da za svaku promenu u stanu mora da traži dozvolu od opštinskih organa. U tom slučaju izrekli su kaznu od 400 evra licu koje je angažovano na ugradnji ulaznih vrata.
22. Dana 30.juna 2021.godine, gđa Gašić, se pismenim putem obratila opštini Đakovica zahtevom za promenu ulaznih vrata stana, ali prema njenim rečima na navedeni zahtev do dana obraćanja Ombudsmanu nije dobila odgovor.
23. Dana 16.jula 2021.g, predstavnik IO-a održao je sastanak sa odgovornim službenicima KZP Đakovica, kako bih dobio informacije o zabrinutostima objavljenim u medijima u vezi sa situacijom koja je nastala povodom povratka žalilje u gradu Đakovica, a posebno u vezi sa postupcima koje je opština Đakovica preduzela.
24. Na sastanku su naglasili da je nakon vesti o povratku gđe. Gašić se pojavila u medijima u Đakovici, situacija se dodatno zakomplikovala, ističući da je u stanu ostala deset dana i da je niko nije uznemiravao. Prema izjavama odgovornog predstavnika KZP Đakovica, oni su bili u mogućnosti da obezbede smeštaj žalilji na način da su joj platili kiriju stana u kome je mogla da ga nađe na drugom mestu, što su bili dužni da učine u skladu sa Uredbom br. 01/2018 za povratak raseljenih lica i održiva rešenja.
25. Na istom sastanku je naglašeno da je Opština Đakovica pripremila tužbu za raskid ugovora o zakupu predmetnog stana i da će tražiti primenu mere bezbednosti.
26. Dana 23.avgusta 2021.g, Opština Đakovica podnela je Osnovnom sudu u Đakovici *“Tužbu za raskid ugovora o zakupu stana sa predlogom za određivanje mere obezbeđenja”*. U zahtevu za određivanje mere bezbednosti, Opština je tražila od suda: *“ZABRANJUJE SE protivniku osiguranja, Dragica Gašić, da lično boravi ili koristi ili stanuje u stanu prema uverenju 144/21 od 28.06.2021.godine, odnosno u katastarskoj jedinici -70705028-05102-2-45-4-12-0 za koju je po uverenju dokazano da je Opština Đakovica jedini vlasnik.”*

¹ Zapisnik iz prvog sastanka Opštinske Komisije za Povratak Opštine Đakovica, od 21 juna 2021.godine.

27. Osnovni Sud u Đakovici je po hitnom postupku razmotrio tužbu i dana 9. avgusta 2021.godine, odbijena u delu koja se odnosi na privremenu meru, dok je postupak u vezi sa glavnim pitanjem spora ostao da se ispita u redovnom postupku.
28. Dana 9 marta 2022.godine, predstavnici Ombudsmana održali su sastanak sa predstavnicima Opštine Đakovica, kako bi se informisali vezi postupaka koje je Opština Đakovica preduzela ili koje planira da preduzme, a povodom žalbe žalilje.
29. Dana 5 aprila 2022.godine, predstavnica Ombudsmana se sastala sa predstavnikom Kosovske agencije za upoređivanje i verifikaciju imovine (KAUVI) radi analize predočene dokumentacije i dodatnih informacija u vezi sprovođenja iseljenja KAUVI za slučaj žalilje.
30. Dana 6 aprila 2022.godine, predstavnik Ombudsmana se sastao sa zvaničnicima Opštine Đakovica od kojih je obavešten da je žalilja na zahtev podnet 30.06.2021.godine za zamenu ulaznih vrata, dobila odgovor Opštine 13.08.2021.godine. Odgovorna lica u ovom slučaju su objasnili da obzirom da obzirom da žalilja tvrdi da nije dobila odgovor, isti odgovor odmah biti dostavljen, a uz prilog i kopiju dopisa od 13.08.2021.godine, a poslednje obaveštenje upućeno žalilji, dana 06.04.2022.godine, dostavljeni su predstavniku Ombudsmana,
31. U istom se Obaveštenju Opštine Đakovica od 06.aprila 2022.g, navodi se: "*Da bi se obradio zahtev radi dozvole zamene ulaznih vrata potrebno je da predočite i dokumentujete pravo korišćenja ove stambene jedinice sa odgovarajućom katastarskom dokumentacijom u roku od 7 dana, u suprotnom će postupak biti obustavljen.*"
32. Dana 17.maja 2022.g, pravna savetnica Ombudsmana je razgovarala sa žaliljom, a koja je istakla da je usled pogoršanog zdravstvenog stanja bila hospitalizovana, i nakon povratka u stan, zatekla je pismo ispod vrata. Kako ista navodi, nije razumela sadržinu pismenog jer je na albanskom jeziku, i istog trenutka navedeno pismeno prosledila svom pravnom zastupniku.
33. Predstavnica Ombudsmana je 17. maja 2022. godine razgovarala sa žaliljom, koja je istakla da ju je posetio službenik Ministarstva životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture, koji joj je ponudio dokument i obavestio je o mogućnosti kupovine stana u roku od 2 godine. U stvari, taj dokument je bio kopija zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo.
34. Dana 6 juna 2022.godine, pravna savetnica Ombudsmana je razgovarala sa pravnim zastupnikom žalilje advokatom g.Predragom Miljkovicem, koji je izrazio nezadovoljstvo da odgovor Opštine Đakovica na zahtev žalilje nije u skladu sa Zakonom o upotrebi jezika Br. 02/L-37. Opština bi trebala da komunicira sa žaliljom na njenom jeziku, jer ona ne razume nijedan drugi jezik osim srpskog.
35. Takođe, pravni zastupnik žalilje je istakao da je, odgovorom Opštine Đakovica od 13.avgusta 2021.g, tražen dokaz o pravu korišćenja stana, što je nerazumljivo obzirom na činjenicu da, kada je podneta tužba Sudu, kao dokaz je naveden Ugovor o korišćenju stana, što rezultira da je Opština imala saznanja o o stanarskom pravu žalilje.
36. Podneskom dostavljenom Osnovnom sudu u Đakovici, u slučaju pokrenutom od strane odgovorne strane, žalilja je naglasila da je od 1999. godine do danas kontinuirano vršila

uplate na ime poreza na nepokretnosti u smislu opštinskih obaveza, dok svoje tvrdnje potkrepljuje dokazima u vidu faktura koje je dostavio sudu na ocenu.

Analiza pitanja

37. Ombudsman naglašava da je načelo jednakosti osnovni princip državno pravnog poretka, osnov na kome se temelji i gradi pravni poredak, kao i osnovno pravo građana zajemčeno Ustavom².
38. Stim u vezi, odluke upravnih organa u velikoj meri utiču na ostvarivanjem prava građana predviđenih zakonom. Oni uspostavljaju opšte norme u širokom polju upravne delatnosti, stoga je, kako sa stanovišta ljudskih prava, tako i sa stanovišta vladavine prava važno da su odluke upravnih organa zakonite i u skladu sa standardima ljudskih prava. Jedinствена primena zakona, a samim tim i upravnog prava, nesumnјivo je obaveza svakog pravnog sistema.
39. Nesporno je činjenica da je žalilјa smeštena u stan u opštinskoј svojini, na osnovu ugovora o korišćenju stana i ugovora o zakupu čime je stekla pravo korišćenja za stambene potrebe svoje porodice, pod uslovima definisanim u čl. Ugovor o zakupu stana od 06.05.1997. godine. Istim ugovorom utvrđena su prava i obaveze stranaka u korišćenju, upravljanju i održavanju stana. Pravo na korišćenje stana je pravo potvrđeno kasnijim odlukama Kosovske agencije za imovinu (vidi stavove 6-13).
40. Na osnovu uvida u relevantnu dokumentaciju, Ombudsman nema dostupnih podataka da li je u slučajevima drugih nepokretnosti u opštinskoј svojini, koje su po prirodi istog ili sličnog statusa sa imovinom koja je sada predmet spora, na osnovu uvida u relevantnu dokumentaciju. Opština Đakovica nije preduzela nikakve administrativne ili sudske mere protiv drugih lica koja žive u tim stambenim objektima. Takođe nema podataka da li je Opština Đakovica ikada preduzela mere čak i protiv trećih lica koja su boravila u istom stanu.
41. Obaveze lokalnih vlasti u vezi sa povratkom izbeglih i raseljenih lica definisane su Ustavom Republike Kosova, koji u članu 156 [Izbeglice i Interno Raseljena Lica] ističe: „*Republika Kosova promovіше i olakšava bezbedan i dostojanstven povratak izbeglica i interno raseljenih lica, i pomaže istima da povrate svoju imovinu i lične stvari.*“ Ovim je definisana obaveza državnih organa da rade u dva pravca: „*promovіше*“ – znači radi u pravcu stvaranja pogodnog i bezbednog okruženja za povratak; i „*olakšava*“ – što znači stvaranje olakšica za osobe koje žele da se vrate u zemlju.”
42. Ovu ustavnu obavezu je potvrdio i Ustavni sud Republike Kosovo prilikom davanja ocene o predlozima za ustavne promene. Amandman 17 koji je predložila Vlada predviđa brisanje člana 156, Ustava. Sud je naglasio da se brisanjem ovog člana umanjuje ljudska prava: „*Sud smatra da bi predloženo brisanje člana 156. Ustava moglo da umani neka prava i slobode definisane Poglavlјem II Ustava.*”³

² Ustav Republike Kosovo, u članu 24 definiše: „Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije”

³ Vidi slučaj KO 13/12, od 12 maja 2012. godine, stav 82.

43. Iz žalbe dostavljene Ombudsmanu, žalilja je istakla neuspeh Opštine Đakovica da odgovori na njen zahtev za dobijanje saglasnosti za renoviranje stana i da joj je odgovorna strana svoja obaveštenja i administrativna rešenja dostavljala samo na albanskom jeziku. Ustav Republike Kosovo, član 5 [Jezici], stav 1, kaže: „*Službeni jezici u Republici Kosovo su albanski i srpski*“.
44. U duhu ove ustavne odredbe, Zakon o upotrebi jezika obezbeđuje ravnopravan status upotrebe albanskog i srpskog jezika, kao službenih jezika na Kosovu, u svim institucijama Kosova. Ovaj zakon, između ostalog, u članu 7. naglašava upotrebu službenih jezika i na opštinskom nivou. Član 7, stav 7.1 ističe upotrebu službenih jezika u svim opštinskim institucijama: *“U opštinskim institucijama se primenjuje jednakost službenih jezika opštine.”* Dok u narednom stavu 7.2 ističe: *“Svaka osoba ima pravo da komunicira i da prima dostupne usluge i javne dokumente od opštinskih institucija i službenika na bilo koji službeni jezik. Svako opštinsko predstavničko i izvršno telo ima dužnost da osigura da svaka osoba može komunicirati i dobiti dostupne usluge i javna dokumenta od bilo kog organa opštinskih institucija na bilo kojem službenom jeziku.”*
45. Uredba br. 01/2018 za povratak raseljenih lica i trajna rešenja, u članu 3 (definicije), podstav 1.16 daje definiciju ugroženih lica, koja se koristi u smislu ove uredbe: *“Ugrožene osobe - znači raseljena lica i povratnici kojima su potrebne posebne mere kao rezultat njihove smanjene funkcionalne sposobnosti, zbog bolesti ili ograničenih sposobnosti, ili kao posledica njihovog porodičnog stanja, starosti i pola.”*
46. Uredba br. 01/2018 za povratak raseljenih lica i trajna rešenja, u članu 15 (Pomoć u smeštaju i stanovanju), stav 1, ističe:

“1. Šema stambenih i smeštajnih kategorija je sledeća:

1.1. Zakupnina;

1.2. Popravke;

1.3. Izgradnja ili re-izgradnja;

1.4. Podrška kroz dodelu zemljišta s pravom na korišćenje za specifične slučajeve, u skladu sa važećim Zakonom o davanju na korišćenju i razmeni nepokretne opštinske imovine;

1.5. Podrška kroz programe socijalnog stanovanja prema važećem zakonu, do održivog rešenja za stanovanje;

Dok u stavu 2 ističe:

2. Kirija se pruža kao privremena mera za smeštaj povratnika do održivog stambenog rešenja u slučajevima kada:

2.1. Nema finansijskih sredstava na raspolaganju za pokrivanje smeštajnih troškova;

2.2. Ne postoji porodica koja može da primi povratnike;

2.3. Nema stambenu imovinu na raspolaganju;

2.4. Imovina je na raspolaganju, ali nije odmah dostupna zbog povratka imovine, popravke ili (re) izgradnje;

2.5. Zakupnina za povratnike kategorisane u teškoj kategoriji daje se za period od 3 do 12 meseci, u zavisnosti od finansijskih mogućnosti;

2.6. Nakon isteka roka za smeštaj, nadležna opština u skladu sa važećim zakonom osigurava smeštaj kroz programe socijalnog smeštaja prema važećem zakonu.

Zaključci Ombudsmana

47. Iz podataka kojima raspolaže Ombudsman, može se zaključiti da je gđa. Gašić samostalno i spontano odlučila da se vrati u stan sa već potvrđenim pravom poseda. Iako nadležni opštinski organi nisu unapred obavješteni i proces povratka nije koordinisan preko njih, to ne znači da su ti isti organi odvojeni od odgovornosti koju imaju da pravilno upravljaju procesima koji se odvijaju na teritoriji na kojoj su u njihovoj nadležnosti. Povratak raseljenih lica sam po sebi ima složenu dimenziju i vlasti moraju biti svesne i odgovorne za to kako ispunjavaju svoje obaveze i ulogu.
48. Standard dobrog upravljanja podrazumeva aktivan i angažovan odnos organa administracije prema obavljanju zadataka iz svog delokruga i zakonitom vršenju tih zadataka radi ostvarivanja cilja za koji su ovom organu data javna ovlašćenja.
49. Uredba br. 01/2018 za povratak raseljenih lica i trajna rešenja treba da posluži kao osnova na kojoj bi opštinske vlasti vršile svoje aktivnosti u smislu stvaranja pogodnog ambijenta za povratak podnositeljke žalbe, a u ovom slučaju se čini da je izostala njena puna primena.
50. Ombudsman nalazi da je dug vremenski period administrativnih postupaka u opštini Đakovica, kao i neefikasna komunikacija, stvorio nejasnu situaciju za žalilju u pogledu njene mogućnosti da mirno uživa zagarantovana prava. Opštinski organi nisu omogućili žalilji pravo na korišćenje prava potvrđenog upravnim odlukama.
51. Ombudsman zaključuje da je zvanična komunikacija organa uprave sa žaliljom u suprotnosti sa članom 5. Ustava Republike Kosovo i Zakonom o upotrebi službenih jezika.
52. Pravo na korišćenje stana potvrđeno je odlukama nadležnog organa koji se bavi imovinskim pitanjima ove prirode na Kosovu. Opštinski organi nisu preduzeli nikakav sudski postupak i nikakve druge administrativne radnje kojima bi se ovo osporilo u vezi sa ovom imovinom do trenutka povratka žalilje.

Ombudsman, u skladu sa članom 135. stav 3. Ustava Republike Kosovo: “*Ombudsman ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere, onda kada primeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa*”; i prema članu 18, stav 1.2 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, Ombudsman ima odgovornosti: “*da skrene pažnju na slučajeve kada institucije krše ljudska prava i da podnese preporuke da se prekine sa takvim slučajevima, a kada je to neophodno da izrazi svoje mišljenje o stavovima i reagovanju odgovarajućih autoriteta u vezi takvih slučajeva*”. kao i: *Da preporuči (...) donošenje ili izmene podzakonskih i upravnih akata od strane institucija Republike Kosovo.*” (Član 18., stav 1., tačka 7). Prema tome Ombudsman

PREPORUČUJE

Opštini Đakovica :

- *Da poštuje Uredbu br. 01/2018 za povratak raseljenih lica i održiva rešenja, da se odobri da žalija prilagodavanje unutrašnjosti navedene imovine, kao i da joj se omogući slobodno i nesmetano korišćenje.*
- *Organi opštinske administracije treba da sprovode zakon o upotrebi jezika i da se službena komunikacija sa žaliljom razvija u skladu sa zahtevima Zakona o upotrebi jezika.*

U skladu sa članom 132. stav 3. Ustava Republike Kosovo (“Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom”), kao i članom 28. Zakona br. 05/L-019 Ombudsmanu (“Autoriteti, kojima je Ombudsman uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja”), lepo vas molimo da nas obavestite o svim radnjama koje ćete preduzeti po ovom pitanju.

S poštovanjem,

Naim Qelaj

Ombudsman

Kopija:

Kancelarija Poverenika za jezike